

ادبيات عموميہ مجلہ علمی

ہفتہ لاق سیاسی ، علمی و ادبی غزنیہ در

جلد : ۲

سنہ : ۱ ۲۵ ذی الحجہ ۱۳۳۵ جمعہ ایرتسی ۱۳ تشرین اول ۱۹۱۷ نو مہر و ۶ — ۳۷

اَلْكَ عَزِيزُ اَرْقَادِ اَشْمِ سَامِي يَه

— بويوك اضطرابلرم ايجين

كوچوك نشيده لريازدم —

هانريخ هايڻه

بوگونده سن ، آراضدن سن اوجدك اَي شاعر ..

سموم قهريني روحله ايجديكم مام

بوقلب شفقته مخصوص ومنحصر بر اَلَمْ ،

بو بر تاثر شخصي دكل ، عموميدر .

بوگونده ذات نجيبكده غائب ايتدي وطن

بو اَلْكَ عزيزر آنا بر زاده فضيلتي ..

گيدنلرك بري هپ بوش .. بو ، ايشته خاصه

بو آرتروب دوريبور ماتمك فجاعتني

وجودك اولدي قرين فنا فقط سامي

اوروح صاف ونزیه اوچدی ؛ سرمدی اسمی

بوگونى فضيلت اولان بر سماده بر برجه

بر احترام صميميله ، عمرم اولدجه ،

بومام ايكله يه جكدر كوكلده اَي دادر ..

قبول تسليت ايتز بو تورلو ماتلر .

شبهلي ۲۹ ايلول ۱۳۳۳

فائزه عالي

طائفة ناز كترينك اك آرزو ايتديكى شئي ، حقا كه مملو كيتدر . بواعباريله جباريه وضباطدن بر قوجه يي ، لين وكوشهك ، قابا تركه سي قيديق وصاحب شبهه وشك برزوجه ترجيح ايدنلر جوقدر . حتى ، بونلرك ايچنده طاياق بيدكاري وقت او قشاندا قلدن زياده ممنون اولانلره تصادف ايديلير .

* * *

بر انسانك تنفر ايتديكنه محبت ايتمه سي حسنك منطقنه ؛ محبت ايتديكندن تنفر ايتمه ده منطقك حسنه غلبه سندن ايلري كلير . عيني زمانده بر آئمه دوست ودشمن اولق ممكناتدندر . برندن هم تنفر ايدن ، هم ده آني سهون انسانك حسنده ومنطقنده بر رقابت واردر . بر فنا اولادي ، باباسي حسي ايله سهومكده دوام ايدر ، لكن منطقي ايله آندن تيكسينير .

* * *

مراثيلك ، طبعي وعمومي بر خصلت بشريه در . مراثيلك جرم مهاديسي ارتكابه ثبات ايتمه ين جمعيت انسانيه ايچنده ياشايه ماز . رسم ونقده ، شكل وروشده مراثيلك ايدنيورز . بوفطرتده طوغيور ، آنده ثبات ايله بر حيات اوليور وعاقبت ثوليورز . بو ، بر مجبوريت اجتماعيه در . غريبدر كه حقيقت بو صكزده ايكن ينه بو خصلت ، فمأئدن عدايدليور . وينه غريبدر كه راعيان نوعمز ارتكاب دروغ ايدنيورلر ، لكن كذبك حرمتي ده اعلان ايتمكده يك آواز درلر .

هفته لى تاريخ حرب و سياست

[۲ — ۹ تشرين اول ۱۹۱۷]

كچن هفته نك شئون داخله سي ايچنده اك مهمي آلمان يادن عقد اولونان يكي استقراضك پياسه يه چيقارلا سيدر . ماله ناظر مقتدرى جاويد بك افنديك محصول كار آشنائيسي اولان بو استقراض اوليله على العاده بر شي دكلدر ؛ مملكتتمزك ، بالخاصه شو حرب سنه لرنده بك زياده نزاكت كسب ايدن وضعيت ماله سيلاه متناسب و بوسبوتون يكي بر معامله ماله در .

في الحقيقه ، يومى زفقاسمزدن « اقدام » ك باش مقاله لرنده ، هر كون بزه ، مغدى و اوزلى سطرلرله بك متنوع مسائله دائر بك رنگين و ثمين يازيلر او قوتديران ، غيور و محترم مجاهدن قلممزدن جلال نوري بك ، كچن كون ، « ليراي عثمانى » عنوانلى عالمانه زبده سنده ديديكى كى : دولت عثمانيه و آلمانيا دولتي ، بوتون اعتبار نقدى واقتصاديلري ايله كاغد مزى تأمين ايدنيورلر . بو كاغد دشمن سپه كولا سيوننه مغروض بي طرف مملكتلرده ده يوزده آلتش نسبتنده رواج بوليور . احوالده بر ليرانك ، مثلاً درت يوز يتمش بش غروشه ، كيزليجه آلتوب صائلماسي اسبابى فن اقتصادك دكل ، فن روح شناسينك دلالت واهاقى ايله تحري ايتمك كن لازمدر . سپه كولا سيوننده ، آجيوه بر كار كوره ن ارباب احتراض واحتكار اول باول اورقالغه بر بدبينلك نشر ايدنيورلر . بونك اوزرينه ياره نك كثرندن بالاستفاده ، بر آلتون تجارتي احداث ايله اورته لى افساد ايتمكده درلر .

۹۳ ده، بی حساب بر جرأت جاهلانه ایله، اورتالنی طولایران معهود «قائه» لرك خلقمن اوزرنده بر اقدینی بریلخینلقدن باشقه برشی اولمیان بو کونکی حالت روحیه مزه قارشی، بودفعه آلمانیا دن استقراض ایدیلن ۵۰ میلیون ایرایی ینه کاغذپاره شکنده پیاسه یه چیقارمق پك مضر تأثیرات تولید ایدردی. چونکه پیاسه ده ذاتاً آرتوب طاشان نقدك مقداری برقاتدها جوغالا جقدی. ینه جلال بكك «علم قرطاس» عنوانی دیگر بر مقاله سنده دنیلیدیکی کبی، «بوصوك عملیه مالیه پك ماهرانه، ملتك ده، وطنك ده، پیاسه نك ده منافی تأمین ایدلك صورتیه اجرا ایدلشدر. بوتون مخاصم مملكترده، حكومتلر، خلقك وطنپرورلكنه استناد ایله، یکی اوراق نقدیه چیقارمهدن، شیمدی بزده اولدینی کبی، استقراض تحویلاتی اخراج وبوصورتله حربك استلزام ایتدیکی عظیم فداكارلقلره مقابله ایده بیلیورلردی. اگر بزده بو اصوله توفیق حربك ایدلسه یدی، نقدك مقداری جوغالماز و بناء علیه پیاسه بحرانه میدان قالمزیدی. بودفعه، عملیه مالیه یه خزینه تحویلی شکلی ویرلمكجه جبر مافات ایدیور. «مالیه ناظر محترمی غزته جیلره واقع اولان بیاناتنده یکی معامله یی شویله تعریف ایدیور:

«آلمانیا ایله مقاوله من الی میلیون لیرای عثمانی اوزرینه در. آلمانیا بونلری آلتون اوله رق واجب التادیه خزینه تحویلی شکنده بزه ویره جکدر. بوکا مقابل، دیگر عملیات مالیه ده اولدینی کبی، الی میلیون لیرالی اوراق نقدیه احداث ایدیورز. بو (۵۰) میلیون لیرالی کاغذ اولکیلرله عینی زمانده اطقا ایدیله جکدر. بو اوراق بز میدان مداوله چیقارمق ایسته میورق. آلمانیا حکومت قیصریه سی شمدی یه قدر (مارق) اوله رق بزه خزینه تحویللری ویریوردی. بودفعه، رایخستاغ دن کچیریلن بر قانون ایله، (عثمانی لیرائی) اوله رق خزینه تحویلی احداث و اخراج ایدیور. بونلر ۶ و ۱۲ آی وعده لی وفائضی اوله جقدر.

ألده معطل طوران پاره آرتق فائضسز ویا پك جزئی فائضله بانقلره ویرلیه جك و کیسه نك ألتده وجینده فضله وازومسز نقد قالمیه جقدر.»

هفته نك شئون داخلیه سی میانده حكومتك ۳۳۴ سنه سی بودجه سی حاضر لایه رق «كله جك آی آجیلاجق مجلس ملی یه تقدیم ایدلك اوزره، طبع ایتدیرمكده اولدینی ده سویله مه لی بزه مصر خدیو مشروعی دولتلو فخامتلو عباس حلمی پاشا حضرتلری، اولکی سنه دن بری برای تداوی بولنمده اولدقلری اسویچره دن بوكره مقر خلافت سنیه یه عودت بووردیلر. مصر قطعه سی اوزرنده حاکمیت عثمانیه نك مستمراً بقا و دوامنك صمیمی برخادمی وسلطنت سنیه نك صادق برتابی اولان عباس پاشا حضرتلری، طوتدینی مسلکك سلامت وامنیتندن مسترغ البال اولانلره خاص بر صورتده بوكره متبوع مفخملرینه قارشی وظیفه عبودیت و اخلاصی ادایه کلیورلر. مصر، سیاست عثمانیه نك افتراق ناپذیر بر جزؤ متممی اولدینی بوكون هر زماندن دهاقوت وقناعته تذکار ایده رز. نه انكلتره نك احتیالی ونه ده کاذب خدیولرك اهاتتی، اوقطعه مبارکه نك من القدیم عثمانیلقله خمر اولان طینت ومنسوبیتی افساد ایده من. البته برکون مصر، چاناق قلعه مغلوبلری لندن، حاکمیت مشروعیه من آلتنه وخدیو مشروعیه انتقال ایده جکدر.

بو هفته آوروپا سیاستنه صلح مسئله سی حاکم اولمده بردوامدر. پایا حضرتلرینك، اتفاق صربك جوابلرینی آلدقدن سوكره، ائتلاف دولترینه بر توسط تکلیف ایتدیکنی مؤید تلغرافنامه لر

کلیور . اثتلاخیلر ، بودرجه مؤثر شرائط ایچنده البته نخب صلح کورونه جکار ومذاکراته کمی یاناشدیر اچقلردر . کندی مملکتلرینک سیاسی وعسکری وضعیتی ده پک ه شکل بر حال آلیور . انکلیز رچالندن (چورچیل) صلح علیهند برنطق ایدهرکینه معهود « پروسیا تحکم عسکرینک إحاسنه قدر حربه دوام » نقراتی تکرار لامشده ده ، کوندن کونه صلح سوزلری هر طرفی استیلا ایدیور . نیته کم روسیه حکومتی صلح پرور لکیله مشهور (یه فره موف) ی (بهرن) سفارتنه تعین ایتدیکی کبی فرانسه ده سابق مالیه ناظری (ژوزهف تیهری) بی صلاحیت کامله ایله شهر مذکوره سفیر کوندرمشدر .

ینه بوهفته آوستریا خارجیه ناظری قونت (چرنین) ک بوداپشته ده ایراد ایتدیکی مهم نطق ذکر ایتدی یز . قونت (چرنین) شاین دقت بر خلوص وصمیمیت افاده ایله ، آوروپا مدنیتی زوالدن تخلص ایچون براوزلاشمه صلحندن ، حقوق دولک بکی بر اساس اوزرینه بنا ایدله سندن ، ترک تسلیحات وحکم وسربستی اچار اصوللرینک قبولی لزومندن بحث ایتمش ، « بن بر تحکیمنامه اصولیله عقد صلحه طرافدارم . خصم لریمز بزی بومدهش مقاتله ده دوامه اجبار ایدر لر سه بزده حرکات مزده سربست قالمق حقوقی عامیله محافظه ایده جکر » دیمشدر .

بین الملل (برن) عماله سند یقه لری قونفرانسنده ده یاقینده انعقاد ایده جک صلح قونفره سنده عماله نك حقوقی محافظه ایچون اظهار تمیلات ایددیکی ، اخیراً روسیه ده طویلانان (ده موقرات) قونفرانسی ده صاحب پرورانه تمیلاتی مشعر بر قرارنامه ایله قاپامشدر . هپ بونلر فکر صاحبک ایلر یله مکده اولدیغنی مبشر علامت لردر .

هر نه قدر آمریقادن کلن خبرلرده بر قاج میلیونلق عسکر جمعندن و ۴ میلیاردن لیرادن فضله تخصیصات حربیه دن ، بونک نصفنک ائتلافه بورج اولارق ویرلنیکندن بحث ایدیلنور سه ده ، بریده آوروپا دول ائتلافیه سی ایت کیده قوتدن دوشوب چورو یورلر . فرانسه ده داخلی اختلالک ایلک علامت لری بلیریور . سابق داخلیه ناظری (مالوی) ، کندیسنک سبب سقوطی اولان معهود (آله رده بدا) مسئله سی مناسبتیه ، (آفسیون فرانسه ز) غرضه سی صاحبی قرالیت طرفداری (له تون دوده) طرفندن وطنه اهانتله و اوچ سنه دن بری بوتون اسرار حکومتی و (شومن ده دام) تعرضی حقنده کی پلانلری آلمانیا به صاعمش اولقله اتهام ایدلمشدر . جوراب سوکوکی کبی باشلایان بورذالتک مابعدنی بالطبع یازاجفز .

ایتالیاده ده اوتده بریده وقوعه کلن اغتشاشلر بردوام . شیمدیلک اعاشه ناظری (قانه پا) استغایه مجبور اولدی .

کریک فرانسه ده و کریک ایتالیاده آرتق اکمک وثیقه سی تطبیق ایدلمکده در . تحت البحر لری تشدید ایتدیکی ضرورت وسفالت حربی بوتون دهشتیه حس ایدیورلر .

بو حاللره رغماً اثتلاخیلر بیطرفلری بیله تضییقندن چکینه یورلر . مثلاً اسوه جه عائد بوتون کیلری ضبط ایتدکلری کبی ، آمریقاده بولونان بوتون (اسقاندیناویا) تبعه سنی ده مملکتلرینه کیتمکدن منع ایدیورلر وعسکره آلق ایسته یورلر . قونت (لوکسبورغ) حادثه سندن سوکره (اسوه چ) ه خصومتلری و بوتون ده کندی لهرنده بیطرفلقدن چیقارمق غیرت لری بک آرتدی .

روسیه کماکان قاریشیق : قونفرانسلر ، قرارلر ، استغفار ، یکی قابینه لر تأسیسی

مذاکرات ، ولایاتک قارغاشہ لئی ، تورکستان روسیدہ و طاشکندہ اختلال ! فنلاندیہ دیہتی (فنلاندیہ جمہوریتی) نی علناً اعلان ایتدی . سبیرپادہ مختاریت ایستہ یور .

عموم جیبہ لردہ نسبتاً سکون اولقلہ برابر غرب جیبہ سی برمعتاد فعال . انگلیزلر فلاندردہ ۵ تشرین اولدہ فوق العادہ بویوک برہجوم اجرا ایتدیلر . (لانکھمارق) ک شمال غریب سندن (مہنہن - ایپر) جادہ سنہ قدر امتداد ایدن ۱۵ کیلو مترولق طار بر جیبہ دہ یاپیلان بو آغیروقانلی هجوم ، ۱۱ انگلیز فرقه سنک مدھش تلفاتیلہ ، کندیلرینہ آنجق ۱ ، ۱،۵ کیلو مترہ درینلکندہ طار برشرید قازاندرارق سوندی .

(موز) نهرینک شرق و غرب ساحل لرنده فرائسزلرک متوالی تشیشلری کندیلرینہ برشی قازاندرما یور .

معهود (مونته سان غابرییہ لہ) اوزرنده ایتالیانلرک هجوملری بی فائدہ صورتدہ تکرر ایدیور . عثمانلی جیبہ لرئ دہ داخل اولدینی حالہ دیکر بوتون جیبہ لردہ آنجق خفیف فعالیتلر وار . بوهفته یہ تصادف ایدن مارشال (ہیندہنبورغ) ک ۷۰ نجی سنہ دوریہ ولادتنی ذکر ایتدین کچہ مہیز . آلمانیا دہ وقرارکاه عمومیدہ ملی بر بایرام شکلندہ فوق العادہ شلکک اجرا ایدلدی . بوتون حرب میدانلرینک حاکی اولان واسمی تاریخہ قاریشان بوامثالسر داهی عسکری حقندہ اظہار ایدیلن مائز منت وشکران پک یرندہ در .

جناب شہاب الدین و سلیمانہ نظیف بکتر . — ایکی استاد ، کچن کون ، تدقیقات ادبیہ و برسیاحت شاعرانہ دہ بولونمق اوزرہ سوریه متوجہاً حرکت ایتدیلر . مدت غیوبتلری برہجق آی سورہ جکدر . جنابک « اوروپا مکتوبلری » ینہ دائر جلال نوری بکک بر مقالہ تنقیدہ یازہ جغنی بوندن اول ییلدیرمشدک . عن اقرب بوشایان نظر مطالعہ نامہ بی نشر ایدہ جکتر .

دای نیپیورہ . — برقانچ جلدہ مراجعتہ ترجمہ و اتخال ، اقتباس و اجمال طریقہ میدانہ یکی بر جلد کتیرمک پک کوچ دکدر . سامی زادہ ثریا بک ایسہ بودفعہ قلمہ آلدینی ژاپونیایہ دائر اثرندہ بشقہ بریول اختیار ایتددر . ثریا بک کوردیکی قید ایدیور و اوتہ دن بریدن طوبیادینی معلومانی بالذات مراقبہ ایتدکدن صکرہ رأساً یازیور . انگلیزلر ، ہرزیاارت ایتدکلری یرک حیات خصوصیہ و شرائط اجتماعیہ سنی « نوط » ایتدکلرندن ہرملتن زیادہ احوال عالمہ واقفدرلر . ایستہ ثریا بک بواصولی اختیار و بزہ نقل ایدیور . بوکنج محرر و سیاحزی شایستہ تبریک و تشویق کور و ز . اثری ادبیاتمزدہ بریکیلک وجودہ کتیرہ جکدر .